

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบประกันเงินฝากและเสถียรภาพ ของสถาบันการเงิน

An Analysis of the Relationship between Deposit Insurance System and Financial Institution Stability

มณีรัตน์ แสนยะมูล* สุรัชย์ จันทร์จรัส**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบประกันเงินฝากและเสถียรภาพของสถาบันการเงินของประเทศไทย และศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดตัวแปรด้านประกันเงินฝากและตัวแปรด้านเสถียรภาพของสถาบันการเงิน โดยอาศัยแบบจำลองโลจิท (Logit Model) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2545 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ผลการศึกษา โดยแบบจำลองที่ 1 ซึ่งพัฒนามาจากแบบจำลองของ Cull, Senbet และ Sorge . (2001) พบว่า ระบบประกันเงินฝากและเสถียรภาพของสถาบันการเงินในประเทศไทย สามารถประมาณสมการและอธิบายรายละเอียดความสัมพันธ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยค่า Chi-square ของ Model เท่ากับ 21.84 สามารถทำนายค่าของตัวแปรตาม ได้ถึงร้อยละ 83.30 และแบบจำลองที่ 2 ซึ่งนำมาจากการศึกษาของ Demirguc-Kunt และ Huizinga (1999) พบว่า การวิกฤตการณ์ของธนาคาร สามารถประมาณสมการและอธิบายรายละเอียดความสัมพันธ์ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยค่า Chi-square ของ Model เท่ากับ 49.46 สามารถทำนายค่าของตัวแปรตาม ได้ถึงร้อยละ 55.60

คำสำคัญ: ระบบประกันเงินฝาก เสถียรภาพ สถาบันการเงิน ประเทศไทย

ABSTRACT

This study aimed to examine the relationship between deposit insurance system and the stability of financial institutions in Thailand and to study various macroeconomic factors that determined the insured deposits variables and the stability of the financial variables. Logit model was used to analyze by monthly data from January 2002 to February 2009. The findings using Model 1 (Cull, Senbet, & Sorge, 2001) revealed that deposit insurance system and the stability of financial institutions in the country can estimate the equation and explain the relationship in detail at a 0.001 statistically significant level. The Chi-square value of the Model was 21.84, predicting 83.30 percent of the dependent variable. The second model that came from Demirguc-Kunt & Huizinga's study (1999) revealed that bank crisis can estimate the equation and explain the relationship in detail at a 0.001 statistically significant level. The Chi-square value of the model was 49.46, predicting 55.6 percent of the dependent variable.

Keywords: Deposit Insurance, Stability, Financial Institution, Thailand

* นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. บทนำ

ระบบประกันเงินฝากได้มีมานานในต่างประเทศ ทั้งในยุโรปและเอเชีย ซึ่งได้นำระบบประกันเงินฝากมาใช้หลังจากการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินเพื่อป้องกันการตื่นตระหนกของผู้ฝากเงินที่มีต่อสถาบันการเงินจากปัญหาสถาบันการเงินถูกปิดกิจการ โดยระบบประกันเงินฝากที่มีอยู่ในปัจจุบันในประเทศต่างๆ มีทั้งที่สามารถแก้ไขปัญหการเกิดวิกฤตการณ์ทางธนาคารได้และไม่สามารถแก้ไขปัญหการเกิดวิกฤตการณ์ทางธนาคารได้จากประสบการณ์ในต่างประเทศ ระบบประกันเงินฝากมีข้อเสีย คือ การจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝากในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสภาวะที่อ่อนแอ โดยมีเงื่อนไขที่ไม่เหมาะสม เช่น อัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจริงไม่เป็นไปตามที่ธนาคารกลางกำหนด ผลกระทบที่มวลรวมมีอัตราการเจริญเติบโตลดลง สัดส่วนหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อหนี้สินทั้งหมดของสถาบันการเงินสูงกว่าร้อยละ 10 จะก่อให้เกิดผลลัพธ์อันไม่พึงปรารถนา ได้แก่ การที่สถาบันการเงินขาดวินัยในการดำเนินงานมากขึ้น โดยสถาบันการเงินที่อ่อนแอกว่ามิมีแนวโน้มที่จะชดเชยความอ่อนแอของสถาบันด้วยอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่า ในขณะที่ทางด้านผู้ฝากเงินก็จะทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมการณ์การชักนำความเสี่ยงซึ่งกลายเป็นการเสริมสร้างความไม่มีเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินให้มากยิ่งขึ้น (Demirguc-Kunt & Huizinga, 1999)

สำหรับข้อเสียของระบบธนาคารที่มีการสำรองเงินฝากเพียงบางส่วน ได้แก่ การถอนเงินของผู้ฝากรายหนึ่งอาจทำให้มีเงินเหลือให้ผู้ฝากเงินรายอื่นๆ สามารถถอนเงินได้น้อยลง ดังนั้น หากมีเหตุการณ์ใดทำให้ผู้ฝากไม่มั่นใจในการฝากเงิน การถอนเงินออกจากสถาบันการเงินนั้นก็ป็นหนทางแก้ไขที่ดีที่สุดสำหรับผู้ฝากเงินรายนั้น แต่หากผู้ฝากหลายรายถอนเงินในเวลาเดียวกัน ธนาคารก็จะประสบปัญหาในการหาเงินมาให้พอเพียงกับการถอนเงินเนื่องจากกำหนดการไถ่ถอน (maturity) ในด้านเงินฝากกับเงินกู้ธนาคารมักจะไม่สอดคล้องกัน (mismatch) ผลก็คือ ธนาคารจะขาดสภาพคล่อง (illiquidity) และหาก

ไม่สามารถกู้ยืมจากแหล่งอื่นๆได้ก็อาจเป็นสาเหตุให้เกิดการผิดสัญญา (default) จนก่อให้เกิดความไร้เสถียรภาพในระบบธนาคารได้ในที่สุด (ชวินทร์ ลีนะบรรจง, 2542) จากการพิจารณางานวิจัยในต่างประเทศพบว่า ระบบประกันเงินฝากมีทั้งที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว มีทั้งข้อดีและข้อเสีย และได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการประกันเงินฝากไว้มากมาย เช่น Demirguc-Kunt และ Huizinga (1999) ได้ศึกษาและพบว่า การนำระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัด (explicit insurance) มาใช้หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ธนาคารสามารถบรรเทาการเกิดวิกฤตการณ์ธนาคาร และช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพของสถาบันการเงินได้ในหลายประเทศ ได้แก่ ชิลี โคลัมเบีย เอกวาดอร์ จาไมกา เปรู โปรตุเกส สวีเดน และสหราชอาณาจักร โดยในประเทศเหล่านี้ในระยะยาวจะมีวงเงินประกันที่จำกัดจำนวนสูงสุด (limited guarantee) ส่วนประเทศที่นำระบบประกันเงินฝากมาใช้แล้วไม่สามารถบรรเทาการเกิดวิกฤตการณ์ธนาคารได้ ทำให้สถาบันการเงินในประเทศมีเสถียรภาพต่ำลง ได้แก่ ฟินแลนด์ อินเดีย อิตาลี ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เม็กซิโก ไนจีเรีย นอร์เวย์ ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา สหรัฐอเมริกา และเวเนซุเอลา นอกจากนี้ยังพบข้อเสีย ได้แก่ การก่อตั้งสถาบันประกันเงินฝากจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเงินขึ้น ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศยังอยู่ในภาวะอ่อนแอ จะทำให้สถาบันการเงินขาดวินัยในการปฏิบัติการมากขึ้น ซึ่งกลายเป็นการเสริมสร้างความไม่มีเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินให้มากยิ่งขึ้น

งานวิจัยของ Cull และคณะ (2001) ได้ศึกษาว่าการประกันเงินฝากจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาทางการเงินหรือไม่ และมีผลกระทบต่อความผันผวนทางการเงินหรือไม่ ใน 58 ประเทศทั่วโลก พบว่า การประกันเงินฝากมีความสัมพันธ์กับความผันผวนทางการเงิน และพบข้อดี ได้แก่ ในสภาวะแวดล้อมทางการเงินที่เหมาะสม การประกันเงินฝากอย่างเด่นชัดของสถาบันประกันเงินฝากจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเงินขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยของ Mondschean และ Opiela (1999), Martinez

Peria และ Schmukler (1998) และ Levy-Yeyati, Martinez Peria และ Schmukler (2010) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับวินัยการตลาดของผู้ฝากเงินและการประกันเงินฝากในประเทศโปแลนด์ และประเทศในละตินอเมริกาตามลำดับ พบว่า ผู้ฝากเงินจะทำการถอนเงินและเรียกอัตราดอกเบี้ยที่สูงจากธนาคารที่ดำเนินธุรกรรมที่มีความเสี่ยงสูง แสดงให้เห็นว่าชาควินัยทางการเงิน และอาจส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน

ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับการประกันเงินฝาก แม้ยังถือว่าเป็นเรื่องใหม่และยังมีจำนวนไม่มากนัก แต่ก็ได้มีการศึกษาเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน เช่น ศิริ การเจริญดี วิชัย ทิรัญวงศ์ และเดชา พงษ์อาจ (2523) ได้ศึกษาสถาบันประกันเงินฝากแห่งประเทศไทย โดยนำประสบการณ์จากสหรัฐอเมริกาและประเทศอินเดียมาเป็นกรณีศึกษา พบว่า สถาบันประกันเงินฝากช่วยให้มีจำนวนธนาคารที่เลิกกิจการลดลง การเจริญเติบโตของสถาบันประกันเงินฝากเพิ่มขึ้น และสถาบันประกันเงินฝากสามารถพึ่งตัวเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งเงินช่วยเหลือจากองค์กรอื่น เนื่องจากได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินขึ้นในประเทศช่วงปี 2519-2522 ผู้วิจัยยังเสนอและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝากเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสถาบันการเงิน และยังเป็นการคุ้มครองผู้ฝากเงินกับสถาบันการเงินอีกด้วย นอกจากนี้ พนิดา รัตนวรรณ (2534) ได้ศึกษาบทบาทกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและระบบสถาบันการเงิน ซึ่งได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินและเพื่อดำเนินมาตรการช่วยเหลือทางการเงินในอดีต โดยพบว่ากองทุนยังไม่สามารถสนองผลในการฟื้นฟูความมั่นคงและเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองผู้ฝากเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ชวินทร์ ลินะบรรจง (2542) ได้ศึกษาสาเหตุที่การประกันเงินฝากที่มีมานาน ไม่สามารถป้องกันการตื่นตระหนกของผู้ฝากเงินในยุคปัจจุบันได้ โดยพบว่า การประกันเงินฝากที่มีลักษณะสำรองเพียงบางส่วนมีข้อเสียตรงทำให้เกิดความไม่มั่งคั่งของสถาบันการเงินได้ง่าย และ จาริต มาบำรุง

(2546) ได้ศึกษาระบบประกันเงินฝากและความสัมพันธ์ของระบบประกันเงินฝากกับเสถียรภาพของสถาบันการเงิน โดยใช้ข้อมูลจาก 61 ประเทศ ทั่วโลก พบ ผลการจัดตั้งระบบประกันเงินฝากทั้งที่ประสบผลสำเร็จและล้มเหลว และการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝากยังไม่สามารถเสริมสร้างเสถียรภาพแก่สถาบันการเงินได้

นอกจากนี้ Lapidus และ Murphy (2001) ได้ศึกษารูปแบบในอนาคตของกรอบประกันเงินฝากบางส่วนในประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงไปจากการประกันโดยทั่วไป (general guarantee) ที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า การประกันเงินฝากควรให้ความคุ้มครอง ไม่เกิน 600,000 บาทต่อราย เงินจำนวนนี้จะคุ้มครองผู้ฝากเงินได้ร้อยละ 97.64 ของจำนวนผู้ฝากเงินทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 32.45 ของยอดเงินฝากรวมเทียบเท่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ ประมาณ 8 เท่าของผลผลิตรวมต่อหัวประชากร ซึ่งเป็นจำนวนเงินคุ้มครองที่เหมาะสมกับประเทศไทย ส่วน Opiela (2001) ได้ศึกษาวินัยในการฝากเงินของผู้ฝากเงินในประเทศไทยในช่วงวิกฤตการณ์ปี ค.ศ. 1997 ผลการศึกษาพบว่า ระบบประกันเงินฝากที่ไม่ชัดเจนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์การเงิน ผู้ฝากเงินยังมีความระมัดระวังเพิ่มขึ้นก่อนเกิดปัญหาดังกล่าว โดยผู้ฝากเงินจำนวนมากจะฝากเงินเป็นระยะเวลายาวนานและมีวินัยทางการเงินมากกว่าผู้ฝากเงินที่มีระยะเวลาการฝากเงินที่สั้นกว่า

เนื่องจากงานวิจัยในอดีตทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประกันเงินฝากและภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยตรงยังมีจำนวนน้อย ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เพราะประเทศไทยได้มีการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝากและนำระบบประกันเงินฝากมาใช้อย่างเป็นทางการ งานวิจัยนี้มีส่วนคล้ายคลึงกับงานวิจัยที่ทำมาแล้วดังกล่าวข้างต้น นั่นคือ ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบประกันเงินฝากและเสถียรภาพของสถาบันการเงินในไทย อย่างไรก็ตามงานวิจัยเรื่องนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยในอดีตในเรื่องของข้อมูลที่ใช้ทำการศึกษาเนื่องจากใช้ข้อมูลของประเทศไทยโดยตรง

ซึ่งยังไม่เคยมีผู้ทำการศึกษา อีกทั้งเป็นข้อมูลที่ทันสมัย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจของไทยที่กำลังประสบในปัจจุบัน

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดการใช้ระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัด และเสถียรภาพของสถาบันการเงิน โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือนของประเทศไทย ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2545 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 และแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ คือ (1) การศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาถึงลักษณะของสถาบันประกันเงินฝากในประเทศไทย ตั้งแต่ความเป็นมาก่อนการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝาก จนเกิดการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝากขึ้น และการดำเนินงานของสถาบันประกันเงินฝากในประเทศไทย ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นตามรูปแบบในปี พ.ศ. 2551 และ (2) การศึกษาเสถียรภาพของสถาบันการเงินโดยวัดจากการการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ

2. ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือนของประเทศไทย ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2545 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ซึ่งเก็บรวบรวมจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบจำลองโลจิส (Logit Model) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยแบบหนึ่งที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า (Binary Variable) ส่วนตัวแปรอิสระอาจเป็นตัวแปรเชิงปริมาณหรือตัวแปรเชิงคุณภาพก็ได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) เนื่องจากตัวแปรตามในงานวิจัยเรื่องนี้เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีค่า 0 หรือ 1 ซึ่งใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระบบประกันเงินฝากและเสถียรภาพของสถาบันการเงิน โดยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาทดสอบเพื่อหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้มีการจัดตั้งการประกันเงินฝาก และสาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์การเงิน

แบบจำลองที่ 1 นำมาจากแบบจำลองของ Cull และคณะ (2001) ได้แก่

$$P\{D = 1\} = \frac{\varepsilon^{\alpha_0 + \alpha_1 I + \alpha_2 Z + \alpha_3 B + \varepsilon_1}}{1 + \varepsilon^{\alpha_0 + \alpha_1 I + \alpha_2 Z + \alpha_3 B + \varepsilon_1}}$$

- กำหนดให้ D คือ การมีระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัด
โดย D = 0 เมื่อไม่มีระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัด
D = 1 เมื่อมีระบบประกันเงินฝาก
- I คือ อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)
- Z คือ รายได้ประชาชาติต่อบุคคล (GDP per capita) (บาทต่อคน)
- B คือ การเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ
โดย B = 0 เมื่อประเทศไม่มีการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ
B = 1 เมื่อประเทศมีการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ
- α คือ ค่าสัมประสิทธิ์
- ε_1 คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

การวิเคราะห์แบบจำลองที่ 1 ทำเพื่อทดสอบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นเหตุให้มีการจัดตั้งระบบการประกันเงินฝากอย่างเด่นชัด โดยมีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ ผลผลิตประชาชาติต่อบุคคล อัตราเงินเฟ้อ และเสถียรภาพของ

สถาบันการเงินซึ่งวัดโดยการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ตัวแปรตามได้แก่ระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัดหรือการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝาก

แบบจำลองที่ 2 นำมาจากการศึกษาของ Demirguc-Kunt และ Huizinga (1999) ได้แก่

$$P\{B = 1\} = \frac{\varepsilon\lambda_0 + \lambda_1 Y + \lambda_2 T + \lambda_3 C + \lambda_4 E + \lambda_5 R + \lambda_6 I + \lambda_7 M + \lambda_8 Z + \lambda_9 D + \varepsilon_2}{1 + \varepsilon\lambda_0 + \lambda_1 Y + \lambda_2 T + \lambda_3 C + \lambda_4 E + \lambda_5 R + \lambda_6 I + \lambda_7 M + \lambda_8 Z + \lambda_9 D + \varepsilon_2}$$

กำหนดให้ B คือ เสถียรภาพของสถาบันการเงิน ซึ่งวัดโดยการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ

โดย B = 0 เมื่อประเทศไม่มีการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ

B = 1 เมื่อประเทศมีการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ

Y คือ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)

T คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงในอัตราการค่า (ร้อยละ)

C คือ อัตราการเจริญเติบโตของสินเชื่อบริการรวมในปีก่อนหน้า (ร้อยละ)

E คือ อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ)

R คือ อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละ)

I คือ อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)

M คือ ปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อเงินสำรองระหว่างประเทศ (ร้อยละ)

Z คือ รายได้ประชาชาติต่อบุคคล (GDP per capita) (บาทต่อคน)

D คือ การมีระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัด

โดย D = 0 เมื่อไม่มีระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัด

D = 1 เมื่อมีระบบประกันเงินฝาก

α คือ ค่าสัมประสิทธิ์

ε_2 คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

การวิเคราะห์แบบจำลองที่ 2 ทำเพื่อทดสอบปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพของสถาบันการเงินซึ่งวัดโดยการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน โดยมีตัวแปรอิสระ 9 ตัว ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง อัตราการเจริญเติบโตของสินเชื่อบริการรวม อัตราการเปลี่ยนแปลง

ในอัตราการค่า อัตราแลกเปลี่ยน ปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อเงินสำรองระหว่างประเทศ และ รายได้ประชาชาติต่อหัวประชากร ในขณะที่ตัวแปรตาม ได้แก่ ตัวแปรด้านเสถียรภาพของสถาบันการเงินซึ่งวัดโดยการเกิดวิกฤตการณ์ธนาคารทั้งระบบ

3. ผลการวิเคราะห์

ผลการศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ผลการศึกษาที่ได้แบบจำลองที่ 1 และส่วนที่สองคือ ผลการศึกษาที่ได้จากแบบจำลองที่ 2 รายละเอียดมีดังนี้

3.1 ผลการศึกษาที่ได้จากแบบจำลองที่ 1

เมื่อวิเคราะห์ผลตามแบบจำลองที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม โดยอาศัยแบบจำลองโลจิส การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบประกันเงินฝากกับเสถียรภาพของสถาบันการเงินของประเทศไทยและตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ พบว่าตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมด ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ (I) รายได้ประชาชาติต่อบุคคล (Z) และการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ (B) สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือระบบประกันเงินฝาก ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่า Chi-square ของสมการที่ได้จากการวิเคราะห์ เท่ากับ 21.84 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถทำนายค่าของตัวแปรตาม คือ การ

มีระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัดได้ถึง 30 ปีจากข้อมูลทั้งหมด 36 ปี คิดเป็นร้อยละ 83.30

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัว ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ (I) รายได้ประชาชาติต่อหัวประชากร (Z) และการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ (B) มีอิทธิพลต่อระบบประกันเงินฝากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ยกเว้นตัวแปรการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคาร

จากผลการวิเคราะห์ในแบบจำลองโลจิส (ตารางที่ 1) ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระบบประกันเงินฝากกับเสถียรภาพของสถาบันการเงิน พบว่าค่า Nagelkerke R² เท่ากับ 0.766 และแบบจำลองมีค่า Chi-Square เท่ากับ 21.843 ที่องศาอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 3 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.01 โดยสามารถประมาณสมการและอธิบายรายละเอียดความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตารางที่ 1: ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 1

ตัวแปร	Coefficient (B)	S.E	Sig	Exp (B)
I	-0.685	0.411	0.096	0.504
Z	0.001	0.001	0.091	1.001
B	-8.098	8180	0.999	0.000
Constant	-48.049	28.77	0.995	0.000

Log-Likelihood = 10.60, Nagelkerke R² = 0.766
Chi-Square = 21.843, df = 3, n = 36
Significance level = < 0.01

อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ) พบว่า อัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระบบประกันเงินฝาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปร เท่ากับ -0.685 ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบแปรผกผันตรงกับระบบประกันเงินฝาก หมายความว่า อัตราเงินเฟ้อลดลง ระบบประกันเงินฝากมีค่าประสิทธิภาพมากขึ้น

รายได้ประชาชาติต่อหัวประชากร พบว่า รายได้ประชาชาติต่อหัวประชากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระบบประกันเงินฝาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรเท่ากับ 0.001 ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรงกับระบบประกันเงินฝาก หมายความว่า รายได้ประชาชาติต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้น ระบบประกันเงินฝากมีค่าประสิทธิภาพมากขึ้นเช่นกัน

3.2 ผลการศึกษาที่ได้จากแบบจำลองที่ 2

เมื่อทำการวิเคราะห์แบบจำลองที่ 2 เพื่อการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม โดยอาศัยแบบจำลองโลจิส โดยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเสถียรภาพของสถาบันการเงินของประเทศไทยและตัวแปรอิสระที่กำหนด พบว่า ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมด ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Y) อัตราการเปลี่ยนแปลงในอัตราการค้า (T) อัตราแลกเปลี่ยน (E) อัตราดอกเบี้ย (R) อัตราเงินเฟ้อ (I) ปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อเงินสำรองระหว่างประเทศ (M) อัตราการเจริญเติบโตของสินเชื่อก่อนหน้า (C) และรายได้ประชาชาติต่อหัวประชากร (Z) สามารถอธิบายตัวแปรตาม ได้แก่ การเกิดวิกฤตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยค่า Chi-square ของ Model เท่ากับ 49.46 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมด ทำนายค่าของตัวแปรตาม คือ มีการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารได้ร้อยละ 100 และสามารถทำนายตัวแปรตามทั้งหมด ได้แก่ เมื่อมีการเกิดและไม่เกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารได้ถึง 20 ปีจากข้อมูลทั้งหมด 36 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.60

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัว ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัว ได้แก่ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Y) อัตราการเปลี่ยนแปลงในอัตราการค้า (T) อัตราแลกเปลี่ยน (E) อัตราดอกเบี้ย (R) อัตราเงินเฟ้อ (I) ปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อเงินสำรองระหว่างประเทศ (M) อัตราการเจริญเติบโตของสินเชื่อก่อนหน้า (C) และรายได้ประชาชาติต่อหัวประชากร (Z) ไม่มีอิทธิพลต่อการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.10

ผลการวิเคราะห์ในแบบจำลองที่ 2 (ตารางที่ 2) ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารและตัวแปรอิสระ พบว่ามีค่าร้อยละความถูกต้องในการพยากรณ์ร้อยละ 55.60 มีค่า Nagelkerke R² เท่ากับ 1 และแบบจำลองมีค่า Chi-Square เท่ากับ 49.46 ที่องศาอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 9 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.01 ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารกับตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในสมการมีความเชื่อถือได้ถึงระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยสามารถประมาณสมการและอธิบายรายละเอียดความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 : ผลการประมาณค่าแบบจำลองที่ 2

ตัวแปร	Coefficient (B)	S.E	Sig	Exp (B)
Y	-2.905	862.480	0.997	0.055
T	-7.768	2765.627	0.998	0.000
E	-5.346	4646.600	0.999	0.005
R	1.217	7779.660	1.000	3.377
I	6.573	4091.247	0.999	715.4
M	24.418	22729.32	0.999	0.000
C	-1.602	565.495	0.998	0.201
Z	0.009	7.294	0.999	1.009
Constant	-131.92	450518	1.000	0.000

Log-Likelihood = 0.00, Nagelkerke R² = 1
Chi-Square = 49.46, df = 9, n = 36
Significance level = < 0.01

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระบบประกันเงินฝากและเสถียรภาพของสถาบันการเงินในประเทศ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถทำนายการมีระบบประกันเงินฝากอย่างเด่นชัดได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 83.30 และยังพบว่าผลผลิตประชาชาติต่อบุคคลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27,431.7 บาท อัตราเงินเฟ้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.416 จากการศึกษาแบบจำลองที่ 1 พบว่า ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมด ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ (I) รายได้ประชาชาติต่อหัวประชากร (Z) และการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบ (B) สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือระบบประกันเงินฝากได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยค่า Chi-square ของ Model เท่ากับ 21.84 และตัวแปรอิสระทั้งหมด ทำนายค่าของตัวแปรตาม ได้ถึงร้อยละ 83.30 ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างระบบประกันเงินฝากกับตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในสมการมีความเชื่อได้ถึงระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และสามารถประมาณสมการและอธิบายรายละเอียดความสัมพันธ์ได้

ในส่วนของการศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดตัวแปรด้านประกันเงินฝากอย่างเด่นชัด และตัวแปรด้านเสถียรภาพของสถาบันการเงิน พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถทำนายการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินทั้งระบบได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 55.40 นอกจากนี้อัตราการเปลี่ยนแปลงในอัตราการค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.528 (S.D. = 2.178) อัตราแลกเปลี่ยนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.878 (S.D. = 2.357) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.447 (S.D. = 5.160) อัตราดอกเบี้ยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.22 (S.D. = 1.195) อัตราเงินเฟ้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.416 (S.D. = 2.357) ปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อเงินสำรองระหว่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.224 (S.D. = 1.069) อัตราการเจริญเติบโตของสินเชื่อรวมในปีก่อนหน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -3.472 (S.D. = 13.98) รายได้ประชาชาติต่อบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27,431.7 บาท (S.D. = 5,067.9) จากการศึกษาแบบจำลองที่ 2 พบว่า ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมด ได้แก่ ระบบประกันเงินฝาก(D) อัตราการเจริญเติบโต

ทางเศรษฐกิจ(Y) อัตราการเปลี่ยนแปลงในอัตราการค้า (T) อัตราแลกเปลี่ยน (E) อัตราดอกเบี้ย (R) อัตราเงินเฟ้อ (I) ปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อเงินสำรองระหว่างประเทศ (M) อัตราการเจริญเติบโตของสินเชื่รวมในปีก่อนหน้า (C) และรายได้ประชาชาติต่อบุคคล (Z) สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือการวิกฤตการณ์ของธนาคาร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยค่า Chi-square ของ Model เท่ากับ 49.461 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมด ทำนายค่าของตัวแปรตาม ได้ถึงร้อยละ 55.6 ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดวิกฤตการณ์ของธนาคารกับตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในสมการมีความเชื่อถือได้ถึงระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และสามารถประมาณสมการและอธิบายรายละเอียดความสัมพันธ์ได้

เสถียรภาพของสถาบันทางการเงินขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัยหลัก คือ (1) อัตราเงินเฟ้อลดลง สถาบันการเงินจะสามารถคาดคะเนรายได้ที่เป็นตัวเงินได้ดี ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้เพิ่มมากขึ้น เกิดหนี้เสียน้อยลง ทำให้สถาบันการเงินมีเสถียรภาพมากขึ้น (2) รายได้ประชาชาติต่อบุคคลที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้สถาบันประกันเงินฝากดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลผลิตต่อหัวประชาชาติที่เพิ่มขึ้นแสดงถึงสภาวะเศรษฐกิจที่ดี การทำงานของสถาบันประกันเงินฝากมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ (3) การเกิดวิกฤตการณ์ของสถาบันการเงินทั้งระบบ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนนโยบายต้องหาทางแก้ไข เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ฝากเงิน ว่าเงินฝากที่นำมาฝากกับทางสถาบันการเงินนั้นๆ จะไม่เกิดการสูญหาย จึงเป็นเหตุผลหลักในการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝากขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินขึ้นอยู่กับ 7 ปัจจัย ดังนี้ (1) อัตราการค้าที่เสื่อมลง ผู้ส่งออกมีรายได้ลดลง ส่งผลให้ไม่ชำระหนี้สินแก่สถาบันการเงิน (2) การเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้ค่าของเงินลดลงทำให้เกิดเงินเฟ้อได้ง่าย เสี่ยงต่อการไม่ชำระหนี้เงินกู้ของลูกหนี้ต่อสถาบันการเงิน (3) การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น ทำให้ต้นทุนการกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้น เสี่ยงต่อการไม่ชำระหนี้มากขึ้น (4) การเพิ่มขึ้นของอัตรา

เงินเพื่อ ทำให้สถาบันการเงินไม่สามารถคำนวณรายได้ที่เป็นตัวเงินได้แน่นอน ลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ เกิดหนี้เสียเพิ่มมากขึ้น (5) การเพิ่มของอัตราส่วนปริมาณเงินตามความหมายกว้างต่อเงินสำรองที่มากเกินไป ทำให้เกิดสภาพคล่องมากไป เงินล้นระบบเศรษฐกิจ ธนาคารจะทำการลดอัตราดอกเบี้ยลง เพื่อเป็นการถ่ายเทสภาพคล่อง ทำให้รายได้ของธนาคารลดลง (6) อัตราการเจริญเติบโตของสินเชื่รวมในปีก่อนหน้า ที่มากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงที่ลูกหนี้จะไม่ชำระหนี้หรือผิดนัดการชำระหนี้แก่สถาบันการเงิน และ (7) รายได้ประชาชาติต่อบุคคลที่ลดลง ทำให้ประชากรมีรายได้น้อยลง หน่วยผลิตทำการลดกำลังการผลิตลง รายได้ก็ลดลง ทำให้การชำระคืนเงินกู้ลดลงตามไปด้วย อีกทั้งยังเกิดหนี้เสียเพิ่มขึ้น และเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน และผู้เข้าร่วมการประชุมทางวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 18 วันที่ 16-17 กันยายน 2553 ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ได้ให้คำแนะนำและความเห็นในการปรับปรุงแก้ไขให้บทความวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

1. กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2. จาริต มาบำรุง. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างระบบประกันเงินฝากและเสถียรภาพของสถาบันการเงิน. วิทยานิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
3. ชวินทร์ สีนะบรรจง. (2542). การประกันเงินฝากของไทย: แนวคิด ทฤษฎี และข้อเท็จจริงบางประการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

4. พนิดา รัตนวรรณะ. (2534). การประกันเงินฝากและพฤติกรรมของผู้ฝากเงินในธนาคารพาณิชย์ไทย: ก่อนและหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
5. ศิริ การเจริญดี, วิชัย หิรัญวงศ์ และ เดชา พงษ์อาจ. (2523). สถาบันประกันเงินฝากแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.
6. Cull, R., Senbet, L. W. & Sorge, M. (2001). Deposit Insurance and Financial Development. Policy Research Working Paper, The World Bank.
7. Demirguc-Kunt, A. & Huizinga, H. (1999). Market Discipline and Financial Safety Net Design. Policy Research Working Paper, The World Bank.
8. Lapidus, L. & Murphy, N. B. (2001). Deposit Insurance in Thailand. A Report for the World Bank and Bank of Thailand.
9. Levy-Yeyati, E., Martinez Peria, M. S. & Schmukler, S. L. (2010). Depositor Behavior under Macroeconomic Risk: Evidence from Bank Runs in Emerging Economies. *Journal of Money, Credit and Banking*, 42(4), 585-614.
10. Opiela, T. P. (2001). Market Discipline and Asian crisis: Case in Thailand's Deposit Pre-crisis. Policy Research Working Paper, The World Bank.
11. Martinez Peria, M. S. & Schmukler, S. L. (1998). Do Depositors Punish Banks for Bad Behavior? Market Discipline in Argentina, Chile, and Mexico. Policy Research Working Paper No. 2058, The World Bank.
12. Mondschean, T. S. & Opiela, T. P. (1999). Bank Time Deposit Rates and Market Discipline in Poland: The Impact of State Ownership and Deposit Insurance Reform. *Journal of Financial Service Research*, 15(3), 179-196.